

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

Ondokuz Mayıs University Journal of Faculty of Education

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuefd>

Araştırma/Research

OMÜ Eğt. Fak. Derg. / OMU J. Fac. Educ. 2015, 34(1), 124-140

doi: 10.7822/omuefd.34.1.7

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı: Fen Bilimleri Öğretmenleri Ne Düşünüyor?

Muhammed Ertaç Atılaⁱ, Ömer Faruk Özekenⁱⁱ

Bu çalışmanın amacı, Fen Bilimleri öğretmenlerinin Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş sınavı ve sınavın eğitim-öğretim sürecine yansımaları hakkındaki düşüncelerini belirlemektir. Çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüş ve veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Erzurum il merkezinde 5 farklı ortaokulda görev yapan 7'si bayan, 8'i erkek 15 Fen Bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Veri analizinde genel nitel veri analiz süreci takip edilmiştir. Araştırma sonucunda Fen Bilimleri öğretmenlerinin Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavını; içerikle uyumlu olması, Seviye Belirleme Sınavına göre öğrencilerin stresini azaltması, öğretmenlerin sorumluluğunu artırması, 40 dakikalık yazılı sınavlar şeklinde ve yılda iki kez yapılması açısından olumlu buldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte Fen Bilimleri öğretmenlerinin Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavını; sınavdan sonra öğrencilerde motivasyon eksikliğine sebep olması, akademik başarı açısından yeterince ayırt edici olmaması, soruların kazanımlara göre homojen olarak dağılmaması ve öğretmenler üzerinde veli baskısına sebep olması yönlerinden olumsuz buldukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin okul başarı puanını okulun önemini artırması açısından önemli gördükleri fakat bu puanın objektif verildiği konusunda tereddüt içerisinde oldukları ve derslerde test çözümüne ağırlık verdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş Sınavı, Fen Bilimleri Öğretmenleri, Öğretmen Düşünceleri.

Giriş

Ekonomiden toplumsal yaşama kadar birçok alanda etkili olan eğitim, ihtiyaç duyulan ve arzu edilen insan tipinin yetiştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Böylesine önemli bir işlev ancak sistematik bir şekilde yürütülürse istenilen başarıya ulaşılabilecektir (Çepni ve Çil, 2010). Sistematik bir eğitim programı en basit anlamıyla amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır (Küçükahmet, 2001). Programın son aşaması olan ölçme ve değerlendirme; öğrencilerin başarı düzeylerini, öğrenme ihtiyaçlarını ve eksikliklerini, hazırbulunuşluk seviyelerini, ilgi ve yeteneklerini belirlemek gibi birçok amaç için yapılmaktadır (Kaşıkçı, Bolat, Değirmenci ve Karamustafaoğlu, 2015). Ölçme ve değerlendirmeye bağlı olarak

ⁱ Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi ABD, meatila@erzincan.edu.tr

ⁱⁱ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, ofozekenagri@edu.tr

ulaşılan sonuçlar öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve yöneticilere eğitim-öğretim sürecinin verimliliği ve kazanımlara hangi düzeyde ulaşıldığı konularında bilgi sağlamakta ve eğitim-öğretim hakkındaki birçok karar bu bilgilere dayalı olarak alınmaktadır (Semerci, 2007).

Ülkemizde ölçme ve değerlendirme yerel ve merkezi kurumlar tarafından gerçekleştirilmektedir (Çepni, Özsevgeç ve Gökdere, 2003). Yerel ölçme ve değerlendirme öğretmenler tarafından öğrencilerin sınıf içi performanslarını tespit etmek amacıyla yapılırken; merkezi ölçme ve değerlendirme orta öğretim ve yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçmek için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmaktadır (Birinci, 2014). Ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmek amacıyla MEB tarafından 30 yıldır yapılan sınavlar Kurumlar Sınavı, Liselere Geçiş Sınavı (LGS), Ortaöğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) ve Seviye Belirleme Sınavı (SBS) gibi değişik isimlerle adlandırılmış ve düzenlenmiştir (Uzoğlu, Cengiz ve Daşdemir, 2013). 1998 yılından 2007 yılına kadar ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmek ve yerleştirmek için 8. sınıflarda uygulanan OKS'den yararlanılmıştır (Anıl ve Güzeller, 2011). Bu sınav 2004 yılında hazırlanan ve 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren kademeli olarak uygulamaya konulan yeni öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme vizyonu ile uyumlu olmaması, öğrencileri belirli derslere yöneltmesi ve sosyal aktivitelerden uzaklaştırması, eşitlik ilkesini zorlaması gibi sebeplerden dolayı (MEB, 2007) 2008 yılından itibaren yerini 6, 7 ve 8. sınıflarda uygulanan SBS'ye bırakmıştır (Sarier, 2010). 6, 7 ve 8. sınıflarda gerçekleştirilen SBS uygulaması 2010 yılında MEB tarafından kademeli olarak yürürlükten kaldırılarak sınavın yalnızca 8. sınıfta yapılmasına karar verilmiştir (Eğitim Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı [EARGED], 2010).

SBS ile birlikte uygulanmaya başlanan sistem sınav sorularının müfredatla uyumlu olması ve soruların ilgili eğitim-öğretim yılında işlenen derslerden sorulması, yerleştirme puanlarında yılsonu başarı ve davranış puanlarının kullanılması, üç sınav uygulamasının üç şans olarak algılanması (Çelik ve Gür, 2010; Gündoğdu, Kızıltaş ve Çimen, 2010; Ocak, Akgül ve Yıldız, 2010) gibi bazı olumlu sonuçları beraberinde getirmiştir. Buna karşın SBS ile birlikte gelen sistem, OKS'nin ve mevcut sisteminin barındırdığı temel problemlere çözüm olmamıştır. SBS'nin çözüm getirmediği bazı olumsuzluklar Argon ve Soysal (2012), Gündoğdu vd., (2010), Ocak vd., (2010) tarafından yapılan araştırmalara bağlı olarak şu şekilde özetlenebilir: Bu sistem dersanelere bağımlılığı azaltmamış, öğrenciler küçük yaşlardan itibaren dersanelere gitmeye başlamışlar ve ailelerin ekonomik yükü daha da artmıştır. Öğrencilerin üzerinde stres, sıkıntı, kaygı oluşmuş ve psikolojileri bozulmuş; sosyal ve sportif faaliyetlerden uzaklaşmışlar; sınavda soru çıkmayan derslere karşı ilgileri azalmıştır. Okullar daha başarılı olmak adına test çözmeye gibi SBS'ye yönelik özel çalışmalara yönelmişlerdir.

Günümüz itibarıyla SBS kaldırılmış yerine merkezi sistem ortak sınavları yapılmaya başlanmıştır. Sınavın özellikleri ve yapılma şekli MEB tarafından şu şekilde ifade edilmektedir (MEB, 2014a; MEB, 2014b). Ortak sınavlar, 8. sınıf Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve Yabancı Dil derslerinden yapılacak ve sınav soruları akademik takvime göre bu derslerin öğretim programları esas alınarak hazırlanacaktır. Hem güz hem bahar dönemlerinde iki yazılısı olan derslerden birincisi, üç yazılısı olan derslerden ikincisi ortak sınav olarak gerçekleştirilecektir. Sorular, sınavların yapılacağı zamana kadar işlenen öğretim programlarının belirlenen kazanımları esas alınarak öğrencinin eleştirel düşünme, analiz yapma, problem çözme, sonuç çıkarma, yorumlama ve benzeri becerilerini ölçecek nitelikte hazırlanacaktır. Sınavlar çoktan seçmeli olacak, yanlış cevap sayısının doğru cevap sayısına etkisi olmayacaktır. Orta ve uzun vadede açık uçlu sorular da uygulamaya dâhil edilecektir. Bu sınavlara öğrenciler iki okul gününde, iki oturum halinde kendi okullarında girecekler ve o günlerde ders yapılmayacaktır. Öğretmenler sınav günlerinde farklı okullarda görevlendirileceklerdir. Sınava giremeyen öğrenci durumunu belgelendirmek koşuluyla mazeret sınavına girebilecektir. TEOG sistemi ve bu sisteme bağlı olarak gerçekleştirilen TEOG sınavı daha önceki yıllarda yapılan uygulamalarda yaşanan sorunları gidermeyi amaçlamaktadır. MEB merkezi sistem ortak sınav kararını alırken gerçekleştirmek istediği amaçları aşağıdaki gibi açıklamıştır:

- Öğrenci, öğretmen ve okul ilişkisini güçlendirmek,
- Başarı değerlendirmesini sürece yaymak,
- Eğitim sürecinde öğretmenlerin ve okulun rolünü daha etkin kılmak,
- Ülke çapında müfredatın eş zamanlı uygulanmasını sağlamak,
- Okul dışı eğitim kurumlarına yönelik ihtiyacı azaltmak,
- Telafi imkânı sağlayarak tek sınavdan kaynaklanan olumsuzlukları azaltmak,
- Sınav kaygısını sürece yayarak azaltmak,
- Öğretim programlarının uygulanmasını ve öğrenci kazanımlarını objektif bir şekilde izlemek ve değerlendirmek,
- Öğretmenin mesleki performansını artırmak,
- Öğrencilerin okula devamsızlığını en aza indirmek,
- Orta ve uzun vadede öğrencinin ders dışı sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerini değerlendirmek (MEB, 2014a, ss. 4-6).

TEOG sisteminde TEOG sınavıyla birlikte yılsonu başarı puanı olarak ifade edilen okul başarı puanı da kullanılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeye esas puanın %70'ini TEOG sınavından alınan puan, %30'unu okul başarı puanı oluşturmaktadır (MEB, 2013a). Okul başarı puanının hesaplanmasında bütün derslere ait yazılı, performans ve proje notlarının ortalaması dikkate alınır (MEB, 2013a). 8. sınıf okul başarı puanı hesaplanırken öğrencilerin TEOG sınavından almış oldukları puanlar da kullanılır (MEB, 2014b). MEB tarafından yapılan bu açıklama okul başarı puanı ve bu puanın hesaplanmasında kullanılan yazılı, performans ve proje notlarının önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanının kullanılmasına yönelik düşüncelerinin belirlenmesinin TEOG sisteminin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İyi bir geleceğin, iyi bir üniversite, iyi bir üniversitenin de iyi bir lisede öğrenim görmeye bağlı olduğunu düşünen öğrenci ve aileler için ortaöğretime geçiş sınavları büyük önem taşımakta, öğrenciler küçük yaşlarda bu sınavlara hazırlanmaya başlamaktadırlar (Sarier, 2010). Gerek ortaöğretime geçiş sınavlarına öğrenci ve ailelerin verdikleri önem gerekse sınavlara giren öğrenci sayısının fazla olması öğretmenler üzerinde baskıya sebep olmakta ve ders işleyişlerinde değişiklikler yapabilmektedirler (Kahraman, 2014). Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında (MEB, 2013) derslerin planlanması ve uygulanmasında problem, proje, argümantasyon, işbirliğine dayalı öğrenme gibi öğrencileri aktif, öğretmeni rehber ve yönlendirici kılan yöntemlerin kullanılması gerektiği ifade edilmektedir. Dolayısıyla TEOG sınavının Fen Bilimleri öğretmenlerinin ders işleyişlerine etkisinin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

İlgili alan yazın incelendiğinde SBS'ye yönelik öğrenci ve/veya öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Argon ve Soysal, 2012; Çeçen, 2011; Gündoğdu vd., 2010; Metin vd., 2011; Ocak vd., 2010; Uzoğlu vd., 2013). Bununla birlikte 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren TEOG sistemi ve buna bağlı olarak merkezi sınavların yapılış şekli tekrar değişmiştir. Sınav sistemleri ile ilgili yapılan değişikliklerin amacına ulaşıp ulaşmadığının araştırılması bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğan ve Sevindik, 2011). Bu bağlamda, TEOG sınavı hakkında öğrenci, öğretmen ve idareci düşüncelerini belirlemeye yönelik çok az sayıda araştırmanın yapıldığı dikkat çekmektedir (Çelikel ve Güneş, 2014; Görmez ve Coşkun, 2015; Kahraman, 2014; Özkan ve Özdemir, 2014; Zayımoğlu-Öztürk ve Aksoy, 2014). Yukarıda belirtilen gerekçeler ışığında bu çalışmanın amacı, Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı ve sınavın eğitim-öğretim sürecine yansımaları hakkındaki düşüncelerini belirlemektir. Bu amaca dayalı olarak aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
2. Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanının kullanılmasına yönelik düşünceleri nelerdir?

3. Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavının yazılı sorusu hazırlama, performans ve proje notu verme üzerine etkisi hakkındaki düşünceleri nelerdir?
4. TEOG sınavının Fen Bilimleri öğretmenlerinin ders işleyişlerine etkileri hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Yöntem

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Meriam (1988) durum çalışmasını bir örneğin, olgunun ya da sosyal birimin, yoğun ve bütüncül bir biçimde tanımlanması ve analizi olarak ifade etmektedir. Durum çalışmalarında nasıl ve niçin sorularından hareketle olay ve olgular derinlemesine incelenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada, Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı ve sınavın eğitim-öğretim sürecine yansımalarını Fen Bilimleri öğretmenlerinin düşüncelerine göre daha iyi tespit edebilmek ve sorunları ayrıntılı bir biçimde analiz edebilmek için bu yöntemle başvurulmuştur.

Çalışma Grubu

Çalışma Erzurum il merkezinde bulunan 5 farklı ortaokulda görev yapan 15 Fen Bilimleri öğretmeni ile yürütülmüştür. TEOG sınavının 8. sınıf düzeyinde uygulanması sebebiyle öğretmenlerin çalışmaya dâhil edilmesinde 8. sınıf Fen ve Teknoloji dersine girmeleri ölçüt olarak alınmıştır. Dolayısıyla araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 7'si kadın, 8'i erkektir. Tablo 1'de öğretmenlerin cinsiyet, mesleki deneyim ve mezun oldukları bölümlere göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin cinsiyet, mesleki deneyim ve mezun oldukları bölümlere göre dağılımları

Cinsiyet	Kadın	A2, A3, A4, A5, A7, A8, A12
	Erkek	A1, A6, A9, A10, A11, A13, A14, A15
Mesleki Kıdem (Yıl)	1-5 yıl	A4, A7
	6-10 yıl	A1, A3, A6, A9, A10, A12, A15
	11-15 yıl	A6, A8, A11, A14
	16-20 yıl	A5, A2
	21 yıl ve üzeri	A13
Mezun Olduğu Bölüm	Fen Bilgisi Öğretmenliği	A1, A3, A4, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A14, A15
	Biyoloji Öğretmenliği	A2
	Fizik Öğretmenliği	A5
	Eğitim Enstitüsü	A13

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Hazırlanan görüşme formu yardımıyla katılımcıların TEOG sınavı ve sınavın eğitim-öğretim sürecine yansımaları hakkındaki düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme formunun hazırlanması sürecinde öncelikle alan yazındaki SBS ve OKS ile ilgili yapılan çalışmalar ile MEB tarafından yayınlanan TEOG sistemi kılavuzu incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda taslak görüşme formu oluşturulup, araştırmanın amacı doğrultusunda uygunluğu irdelenmiştir. Taslak formun hazırlanmasının ardından fen eğitimi alanında uzman dört araştırmacının görüşüne başvurulmuş, bazı soruların sorulma sırası ve şeklinde değişikliğe gidilmiştir. Örneğin, başlangıçta "*Seviye belirleme sınavı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*" şeklinde sorulması düşünülen soruda uzmanlardan gelen dönütlere bağlı olarak değişikliğe gidilmiş, birinci sıradan ikinci sıraya alınmış ve soru 2'deki şekliyle katılımcılara yöneltilmiştir. Düzenlenen form kullanılarak üç Fen Bilimleri öğretmeni ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşmeler ilk olarak iki öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Bu öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda form üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ardından üçüncü bir öğretmenle daha pilot uygulama yapılmış ve forma son hâli verilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlere yöneltilen sorular şunlardır: 1. TEOG sınavı hakkındaki düşünceleriniz

nelerdir? 2. SBS ile TEOG sınavını karşılaştırır mısınız? 3. TEOG sınavının öğretmenler üzerindeki etkileri nelerdir? 4. TEOG sınavının öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir? 5. TEOG sınavının aileler üzerindeki etkileri nelerdir? 6. Orta öğretime geçişte TEOG sınavı ile birlikte yılsonu başarı notunun kullanılması konusunda neler düşünüyorsunuz? 7. TEOG sınavı, performans ve proje notlarını vermenizi etkiledi mi? Evet, ise nasıl? Hayır, ise neden? 8. TEOG sınavı, yazılı sorularınızı hazırlama şeklinizi etkiledi mi? Evet, ise nasıl? Hayır, ise neden? 9. TEOG sınavı ders işleyiş şeklinizi etkiledi mi? Evet, ise nasıl? Hayır, ise neden?

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri 2013-2014 eğitim-öğretim yılı sonunda, Erzurum merkeze bağlı 5 farklı ortaokulda görev yapan 15 Fen Bilimleri öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. 20 ile 25 dakika arasında süren her bir görüşme öncesinde katılımcılara araştırma konusu ve yapılma amacıyla ilgili bilgi verilmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel veri analizi süreci verilerin hazırlanması ve düzenlenmesi, düzenlenen verilerin kodlanması, kodların bir araya getirilerek temalara indirgenmesi ve sonuçların şekiller, tablolar ya da bir tartışma halinde sunulmasını kapsayan genel bir süreçtir (Creswell, 2013). Verilerin analizinde genel nitel veri analiz süreci takip edilmiştir. İlk olarak, birinci ve ikinci araştırmacı yazıyı aktarılan görüşmelerden üç tanesini çalışmanın amacı doğrultusunda birbirlerinden bağımsız olarak kodlamışlardır. İkinci olarak, iki araştırmacı bir araya gelerek kodlamış oldukları görüşme bölümlerini ve bu bölümlere vermiş oldukları kod isimlerini incelemişlerdir. İnceleme sürecinde araştırmacılar görüş birliği ve görüş ayrılığı yaşadıkları kodlar hakkında fikir alışverişinde bulunmuşlardır. Üçüncü olarak, her iki araştırmacı dört görüşme verisini daha birbirlerinden bağımsız olarak kodlamışlar ve tekrar bir araya gelerek yapmış oldukları kodlamaları karşılaştırarak kodlara son şeklini vermişlerdir. Daha sonra diğer görüşme verilerini inceleyerek kodlama sürecini tamamlamışlardır. Benzer bir uygulama kodların temalara indirgenmesinde de izlenmiştir. Bu sürecin ardından çalışma dışındaki iki araştırmacıdan kod ve temalar ile ham veriler arasındaki uyum hakkındaki görüşleri alınmıştır. Araştırmacılarından birinin dördüncü araştırma sorusunda oluşturulan kodların yeniden incelenmesi yönündeki önerisi doğrultusunda bu araştırma sorusuna ilişkin analiz yeniden incelenmiş ve tekrar araştırmacının görüşü alınmıştır. Araştırmacının dönütünün ardından veri analiz süreci tamamlanmış ve sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Bulgular Fen Bilimleri öğretmenlerinin; TEOG sınavı hakkındaki düşünceleri, TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanının kullanımı ile ilgili düşünceleri, TEOG sınavının yazılı sorusu hazırlama, performans ve proje notu verme üzerine etkisi hakkındaki düşünceleri, TEOG sınavının ders işleyişleri üzerine etkisi hakkındaki düşünceleri olmak üzere dört başlık altında verilmiştir.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin TEOG Sınavı Hakkındaki Düşünceleri

Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı hakkındaki düşünceleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. TEOG sınavı hakkındaki düşünceler

	Kodlar	f
Olumlu Düşünceler	SBS'ye göre öğrenci stresini azaltması	13
	Soruların müfredatla uyumlu olması	12
	Öğretmenlerin sorumluluğunu artırması	12
	Yılda iki kez yapılması	11
	40 dakikalık sınavlar şeklinde yapılması	9
	Öğrencilerin derse olan ilgilerini artırması	9
	Velilerin okula olan ilgilerini artırması	7
	Dersi dinleyen öğrencilerin başarılı olacağı bir sınav olması	5
	Öğrencilerin kendi okullarında sınava girmeleri	3
	Öğretmenliğin itibarını artırması	3
	Öğrencilerin okula devamını artırması	3
	Velilerin stresini azaltması	3
	Sosyal eşitliği sağlaması	1
	Planlı çalışan öğrencilerin başarılı olacağı bir sınav olması	1
Toplam	92	
Olumsuz Düşünceler	Sınavdan sonra öğrencilerde motivasyon eksikliği olması	13
	Soruların akademik başarı açısından veterince avırt edici olmaması	11
	Öğretmenler üzerinde veli baskısına sebep olması	7
	Soruların sınav tarihine kadar belirtilen kazanımlara homojen dağılmaması	6
	Yanlış cevapların doğru cevapları götürmemesinin şans başarısını artırması	5
	Kopya çekme olasılığı olması	5
	Öğretmenler üzerinde idare baskısına sebep olması	5
	Sınavdan sonra öğretmenlerde motivasyon eksikliği olması	5
	Tüm konuları içermemesi	4
	Sınavdan sonra devamsızlık probleminin olması	3
	Sınavlar arası dinlenme süresinin fazla olması	3
	Bazı soruların hatalı olması	3
	Öğretmenler için vorucu olması	2
	Bir günde üç sınav yapılmasının öğrencileri yorması	2
	Sınav aralarında soruları tartışan öğrencilerin morallerinin bozulabilmesi	2
	Yalnızca 8. sınıf konularını içermesi	2
	SBS'ye göre öğrenci stresini artırması	2
Toplam	80	
Velilerin ileisini etkilememesi	3	

Tablo 2 incelendiğinde Fen Bilimleri öğretmenlerinin olumlu düşüncelerinin (f=92) olumsuz düşüncelerine (f=80) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin olumlu düşünceleri arasında; TEOG sınavının SBS'ye göre öğrenci stresini azaltması (f=13), soruların müfredatla uyumlu olması (f=12), öğretmenlerin sorumluluğunu artırması (f=12), yılda iki kez yapılması (f=11), 40 dakikalık sınavlar şeklinde yapılması (f=9), öğrencilerin derse olan ilgilerini artırması (f=9) ve velilerin okula olan ilgilerini artırması (f=7) ön plana çıkmaktadır. Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavının olumlu yönleri ile ilgili düşüncelerini yansıtan ifadelerden bazıları şunlardır:

A1: "Derlerde, hemen ders anlatılıp dersin akabinde bir ay sonra sınava gireceklerini bildikleri için derse karşı ilgili oldu öğrenciler."

A2: "Belli bir konuyu yetiştirmek durumunda olduğunuzun bilinciyle birazcık daha hani sınava kadar olan süreyi özellikle verimli değerlendirmek durumundayız. Hani o bizi belli bir düzende götürüyor."

A3: "Çocuğu iki saat boyunca masaya mahkûm etmekten ziyade onun gelişim çağına uygun olarak işte sınav şeklinde olması, 40 dakikalık sınav normal de sınavlarda öyle oluyor."

A5: "Sınavların bölünmüş şekilde yapılması iyi düşünülmüş bir uygulama. Çocukların dinlenmesi için, nefes alması için iyi idi."

A6: "Hani önceki sınavlar hazırda yapıyordu. Öğrenciler çalışmayı son bir iki aya, üç aya bırakabiliyordu. Şimdi öyle değil. Ne yapıyor diyor ki birinci dönem sınav var. Birinci dönem konularına da hazırlıklı oluyor. Sonra nisanda tekrar yapılacak yine üç dört ay sürem var. Orada yine değerlendiriyor."

A7: "Şu an mesela TEOG'da bizim anlattıklarımız okul müfredatında olan şeyler birebir olduğu için sıkıntı yaşamıyoruz. SBS olduğu zaman müfredatta olmayan şeyleri versem mi vermesem mi tereddüdünü yaşıyordum. Versem mi vermesem mi diye bocalıyordum; ama TEOG'da böyle bir şey yaşamadık."

A8: "SBS'de öğrenciye yazık oluyordu gibi hani eğitim-öğretimi tek bir sınava sıkıştırmış gibi."

A9: "Sistem biraz daha oturursa TEOG SBS'den daha iyi olabilir. Öğrenciler SBS gibi strese girmiyorlar."

A10: "Aileler okulla daha haşır neşir olmaya başladılar. Öğretmenle tanışma olsun, öğrencinin durumunu sorma olsun."

A11: "Önceleri okula gelmeyen ders notunun etkili olmasıyla, iki aşamalı olmasıyla veli okula geliyor. Okula gelip öğretmenlerle görüşüyor. Çocuğun durumunu gözlemliyor."

A12: "Öğrencilerin eskiye göre stresleri biraz daha azaldı."

A15: "TEOG'la öğretmenlerin sorumluluğu arttı. Öğretmenler daha özverili çalışmaya başladı."

Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı hakkındaki olumlu düşüncelerinin yanı sıra olumsuz düşünceleri de bulunmaktadır. Fen Bilimleri öğretmenlerinin olumsuz düşünceleri arasında; sınavdan sonra öğrencilerde motivasyon eksikliği olması (f=13), soruların akademik başarı açısından yeterince ayırt edici olmaması (f=11), öğretmenler üzerinde veli baskısına sebep olması (f=7), soruların kazanımlara göre homojen dağılmaması (f=6), yanlış cevapların doğru cevapları götürmemesinin şans başarısını artırması (f=5), kopya çekme olasılığı olması (f=5), öğretmenler üzerinde idare baskısına sebep olması (f=5) ve sınavdan sonra öğretmenlerde motivasyon eksikliği olması (f=5) dikkat çekmektedir. Fen Bilimleri öğretmenlerin TEOG sınavının olumsuz yönleri ile ilgili düşüncelerini yansıtan ifadelerden bazıları şunlardır:

A1: "Yanlışların doğruyu götürmemesi güvenilirliği azaltıyor. Şans başarısını artırıyor. Bazı öğrenciler sorulara rasgele cevap verebiliyor."

A4: "Konu dağılımının ikinci sınava kadar daha çok üzerinde durduk, daha çok yoğunlaştık; ama kendi yazılımızı yapacağımız süreçte biraz da öğretmende de bir rahatlama olmuş olabilir."

A5: "Yanlışın doğruyu götürmemesi çok büyük dezavantaj bildiğini yapmayıp sallayıp tutturan çocuklar var, diğer çocuklara haksızlık oluyor. Bildiğini yapan bilmediğini de boş bırakan öğrenciler var. Yanlış çünkü ondan bir şeyler eksiltecek."

A6: "İkinci sınavdan sonra eğitim-öğretim bitiyor. Bu anlamda, bence ikinci değil üçüncü sınav olarak yapılması gerekiyor."

A8: "İçerikte de bazı konulara daha çok eğilim vardı. Sanki bir konudan 4-5 tane soru çıkarken öbüründen bir tane hani ya da hiç çıkmamış oluyordu. Genelde iyiydi; ama hani bu eksiklikleri de vardı."

A9: "İkinci yazılıdan sonra öğrencileri toparlamak çok zor oluyor. TEOG'da ikinci yazılı olduğu için ondan sonra öğrenciler baya bir kopuyor."

A10: "SBS daha seçici daha ayırt edici bir sınavdı. TEOG'da seçici sorular yok. Başarılı öğrenci ile başarısız öğrenci ayırt edilemiyor."

A12: "İdare, yazılı ile TEOG arasında karşılaştırma yapıyor, öğretmenlerde bir stres oluyor."

A14: "Herkes not için öğretmenle görüşmek istiyor. Öğretmende bu anlamda yıpranıyor."

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin TEOG sınavı ile Birlikte Okul Başarı Puanının Kullanılması Hakkındaki Düşünceleri

Fen Bilimleri öğretmenlerinin öğrencilerin orta öğretim kurumlarına yerleştirilmelerinde TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanlarının da kullanılmasına yönelik düşünceleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanının kullanılması

Kodlar	f
Objektiflik sorunu yaşanması	10
Okulun öneminin artması	7
Toplam	17

Tablo 3 incelendiğinde Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir bölümü ortaöğretime geçişte TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanının kullanılması hakkında objektiflik sorunu yaşandığına (f=10) bununla birlikte bu uygulamanın okulun öneminin artması açısından önemli olduğuna (f=7) vurgu yapmışlardır. Fen Bilimleri öğretmenlerinin okul başarı puanının kullanılmasıyla ilgili düşüncelerini yansıtan bazı ifadeler şunlardır:

A4: "İncelenebilir boyutta olabilse kullanılmalı ama ne yazık ki bu şekilde değil. O yüzden bunların dâhil edilmesi ne kadar doğru gibi görünse de öğretmen ve okul farkı olduğu için güvenilir olduğunu düşünmüyorum."

A8: "Yani okulun bir işlevi var. Yani bu işlevi ancak o şekilde gösterecek. O şekilde önemi artacak zaten."

A10: "O konuda hepimiz tartışma içerisindeyiz. Bunun kullanılmamasını düşünüyoruz. Yanlı davranma oldukça fazla oluyor diye düşünüyorum. Önemli ama yanlış kullanıldığından dolayı kullanılmaması gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü herkes kendi öğrencisinin iyi bir yere yerleşmesini isteyecektir."

A11: "Okuldaki başarının az da olsa etkili olması öğrencinin okula ilgisini olumlu yönde artırıyor."

A12: "Başarı notları bence çocuğun gideceği okulu not ortalaması olarak etkilediği için sıkıntı doğurabiliyor. Objektif olmuyor."

A13: "Mutlaka kullanılması lazım. Çocuğu derse odaklayabilmemiz için özellikle başarı notlarının bugün bir ise iki üçe çıkarmakta çok fayda var."

A14: "Sizin verdiğiniz puanlar öğrenciyi etkileyeceği için siz objektif değerlendirme yapma şansınızı kaybediyorsunuz."

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin TEOG Sınavının Yazılı Sorusu Hazırlama, Performans ve Proje Notu Verme Üzerine Etkisi Hakkındaki Düşünceleri

Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavının yazılı sorusu hazırlama, performans ve proje notlarını verme üzerine etkisi hakkındaki düşünceleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. TEOG sınavının yazılı sorusu hazırlama, performans ve proje notu vermeye etkisi

	Kodlar	f
Etkisi var	Performans notunu TEOG sınavı puanına göre verme	12
	Proje notunu TEOG sınavı puanına göre verme	12
	Yazılı sorularını TEOG sınavı sorularına benzetme	6
	Toplam	30
Etkisi yok	TEOG sınavından bağımsız olarak yazılı sorusu hazırlama	7
	Proje notunu kendi hazırladığı ölçütlere göre verme	3
	Performans notunu kendi hazırladığı ölçütlere göre verme	3
	Yazılı soruları TEOG soruları ile uyumlu	2
	Toplam	15

Tablo 4 incelendiğinde Fen Bilimleri öğretmenlerinin tamamına yakını (f=12) performans ve proje notunu verirken TEOG sınav puanından etkilendiklerini dile getirmişlerdir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin yarıya yakını da (f=6) yazılı sorularını TEOG sınavında sorulan sorulara paralel hazırladıklarını belirtmişlerdir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin bu durumlarla ilgili düşüncelerini yansıtan bazı ifadeler şunlardır:

A1: "Performans notları direk TEOG'a paralel verilmeye başlandı. Projeler aynı şekilde objektif veremiyorsunuz. Çünkü bakılıyor notlara. Mesela öğrenci 20 almış projeden 100 verdiğiniz zaman sıkıntı olabiliyor."

A2: "Performans ve proje notlarını vermeme etkiledi maalesef. Bu sene gerçekten TEOG sisteminden dolayı proje ve performans notlarını çok bol keseden verdik. Ya öyle oldu ki diyorum ya çok başarılı öğrencim ben böyle hani soru soruyorum proje ile ilgili hani ne yaptın nasıl yaptın. Burada neyi anlatmaya çalıştın cevabı yok. Çünkü TEOG'da çok iyi bir ortalaması olduğunu biliyor. Hani hocam ne gerek var, niye beni uğraştırıyorsunuz anlayışıyla gözüme baktığını ben hissedebiliyorum."

A3: "İşte bizde oynama falan yapıyoruz. Yazık çocuk şuraya girsin diye TEOG'dan şunu almış performans ve proje veriyorum haksızlıklarda olmuyor değil."

A5: "İster istemez diyoruz ki bu çocuk TEOG'dan 80-90 almış. Hadi buna performans, proje 100 verelim."

A7: "Bizim sınavla TEOG sonuçlarını karşılaştırdık hani uygun değil mi diye ona göre sorularımızı da değiştirdik. Sorularımızı TEOG ile paralel hale getirdik."

A10: "Diyelim ki çocuk TEOG'dan 100 almış performans ya da proje görevi 70-80'lik ise ister istemez etkileniyor."

A11: "Başarılı bir öğrenciye çok kötü bir performans ya da proje notu veremiyoruz. TEOG'dan çok iyi yapmış bir öğrenciye performans ya da projesine düşük verirsek başarısını engellemiş oluruz. Vereceğimiz not düşük bir not olursa bu sefer çocuğun başarısı düşebilir kötü bir liseye gidebilir ya da istemediği bir liseye gidebilir."

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin TEOG Sınavının Ders İşleyişlerine Etkisi Hakkındaki Düşünceleri

Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavının ders işleyişleri üzerine etkisi hakkındaki düşünceleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. TEOG sınavının ders işleyişe etkisi

Kodlar	f
TEOG sınavı sebebiyle test çözümüne ağırlık verme	10
Geleneksel yöntemin etkili yöntem olduğu düşüncesiyle bu yöntemi tercih etme	2
Program, deney ve etkinliklere davalı olduğu için bu yöntemlerle ders işleme	3
Toplam	15

Tablo 5 incelendiğinde Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir bölümü (f=10) TEOG sınavının ders işleyişlerini etkilediğini ve test çözümüne ağırlık verdiklerini ifade etmişlerdir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin bu durumlarla ilgili düşüncelerini yansıtan bazı ifadeler şunlardır:

A1: "Eskiden deney ağırlıklıydı fen bilgisi anlatımları, fakat şimdi TEOG olduğu için soru ağırlıklı oldu. Çünkü bütün sorular test. Öğrenciyi çok düşündürmüyor. Deney soruları yoktur. Bu yüzden öğretmenler deneylerden ziyade konuları anlatıp direk test çözüme yoluna girişti."

A2: "Biraz daha klasikçi görüyorum kendimi. Çünkü pek çok yöntem teknik denemiş olmamıza rağmen en verimli, başarının en yüksek olduğu yöntemin bu olduğunu düşünüyorum."

A3: "Bu sistem zamanı kısıtlıyor. Değişik yöntemleri uygulayamıyoruz. O yüzden yeniliğe açık bırakmıyor. Öğretmeni test tekniğine yönlendiriyor."

A5: "Ders işleyişim değişmedi. Çünkü konular belli, müfredatlar belli, yapacağımız etkinlikler belli."

A10: "İster istemez ders işleyişini etkiliyor. Çünkü etkinliklerin yapılma noktasında biraz pasif kalıyoruz. Çünkü sınava yetişmemiz lazım, soru çözmemiz lazım."

A11: "TEOG'a yönelik çalıştırdığımız için daha çok test çözüyoruz. Daha çok teste yönelik bilgiler veriyoruz, kısa ama öz, ama işte farklı düşünme farklı yorumlama gerektiren şeyleri ipuçları verip geçmek zorunda kalıyoruz."

A15: "Yetiştirme kaygısı, dersi öğrenci merkezli değil de daha çok öğretmen merkezli düz anlatım yoluyla işlememize sebep oldu. Test, soru çözüme gibi etkinlikler arttı."

Sonuç ve Tartışma

2013-2014 eğitim-öğretim yılında ilk kez uygulamaya konulan TEOG sistemi ve bu sisteme bağlı olarak gerçekleştirilen TEOG sınavı daha önceki yıllarda yapılan uygulamalarda yaşanan sorunları gidermeyi amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavı ve sınavın eğitim-öğretim sürecine yansımaları hakkında olumlu ve olumsuz düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir.

Kahraman (2014) ülkemizde mevcut koşullarda sınavsız bir sistemin mümkün olmadığını, sınavın olduğu yerde de kaygı ve stres olacağını ifade etmiştir. Nitekim Zayimoğlu-Öztürk ve Aksoy (2014) TEOG sistemi ile ilgili 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerini incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada öğrencilerin sınavların varlığını stres sebebi olarak gördüklerini belirlemişlerdir. Araştırmada, Fen Bilimleri öğretmenlerinin tamamına yakınının TEOG sınavının SBS'ye göre öğrencilerin stresini azalttığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. SBS'nin öğrencilerde stres, sıkıntı ve kaygıya (Argon ve Soysal, 2012; Gündoğdu vd., 2010; Karadeniz, Er ve Tangülü, 2014) sebep olduğunu ortaya koyan çalışmalar dikkate alındığında Fen Bilimleri öğretmenlerinin TEOG sınavının öğrencilerin stresini azalttığı yönünde olumlu bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir. Benzer sonuçlara Görmez ve Coşkun (2015) öğretmen, öğrenci ve okul idarecilerinin görüşlerini inceleyerek ulaşmışlardır. Araştırmacılar, TEOG sınavının birden fazla sınav şeklinde yapılmasının, öğrencilerin kendi okullarında sınava girmelerinin, telafi sınavı yapılmasının, sınavlar arasında yarım saatlik dinlenme süresi olmasının, her bir oturumda tek bir dersten sınav yapılmasının öğrencilerin stres ve kaygılarının azalmasında önemli etkenler olduğunu tespit etmişlerdir. TEOG sınavının yılda iki kez ve 40 dakikalık sınavlar şeklinde yapılması Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir bölümü tarafından olumlu bir düşünce olarak ifade edilmiştir. Sınavların yılda iki kez yapılmasının öğrencilere, velilere ve öğretmenlere ilk sınavdan alınan puanları değerlendirme fırsatı vermesi, sınavların 40 dakikalık oturumlar şeklinde yapılmasının ise hem öğrencilerin soruları cevaplarken zaman sıkıntısı yaşamamaları hem de dinlenmeleri açısından yararlı bir uygulama olduğu söylenebilir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir bölümü TEOG sınavı sorularının müfredatla uyumlu olduğu yönünde olumlu düşüncelerini dile getirmişlerdir. Ayvacı, Bülbül ve Çepni (2014) yaptıkları araştırmada 2013-2014 eğitim-öğretim yılı TEOG sınavı 1. ve 2. dönem Fen ve Teknoloji sınavında sorulan soruların tamamına yakınıyla ilgili ders kitaplarında ders içi etkinlikler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç ile araştırmaya katılan Fen Bilimleri öğretmenlerinin düşünceleri tutarlılık içerisinde. Bu sonuçlar, OKS ve öncesinde yapılan merkezi sınavlarda müfredat dışı konulardan soru sorulmasıyla ilgili yaşanan sıkıntıların SBS ile azaldığını, TEOG sınavı ile bu problemin giderilmesi yönünde önemli gelişmeler sağlandığını göstermektedir. Koç, Yıldırım ve Bal (2008) 2003 ve 2004 OKS ve özel okullar (ÖO) sınavlarında sorulan soruların yaklaşık olarak %46'sının ilköğretim Fen Bilgisi müfredatı ile uyumlu olmadığını tespit etmişlerdir. Ayrıca 8. sınıf öğrencilerinin Fen Bilgisi müfredatına uygun olan soruları cevaplamada, müfredata uygun olmayan sorulara göre daha başarılı olduklarını belirlemişlerdir. Dolayısıyla soruların müfredattan sorulması öğrencilerin başarılarını artırabilir. Bununla birlikte Fen Bilimleri öğretmenlerinin yarıya yakını da soruların kazanımlara göre homojen bir biçimde dağılmadığını ifade etmişlerdir. Ayvacı, vd., (2014), Kaşıkçı, Değirmenci ve Bolat (2014) ve Kaşıkçı vd., (2015) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları bu bulguyu destekler niteliktedir. Diğer yandan öğrencilerin arkadaşlarıyla aynı sınıfta sınava girmelerinden dolayı kopya çekme olasılığının olması Fen Bilimleri öğretmenleri tarafından dile getirilen olumsuz düşüncelerden biridir. Kahraman (2014) TEOG sınavı uygulamasının etkilerine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlediği çalışmada kopya çekmeye karşı sınav güvenliğinin sağlanamaması ile ilgili benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu durum öğrencilerin arkadaşlarıyla birlikte aynı sınıfta sınava girmelerinden kaynaklanabilir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin bazıları yanlış cevapların doğru cevapları

götürmemesinin şans başarısını artırdığına yönelik olumsuz düşüncelerini ifade etmişlerdir. Özkan ve Özdemir (2014) öğretmenlerin, şans başarısının sınavın geçerlik ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkilediğini düşündükleri yönünde benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Bu durumun sebebinin bazı öğrencilerin cevabını bilmedikleri soruları rasgele işaretlemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada ortaya çıkan bir diğer önemli sonuç ise Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir bölümünün soruları akademik başarı açısından yeterince ayırt edici bulmamalarıdır. Bu sonuç, Çelikel ve Güneş (2014)'in matematik öğretmenleri ile yaptıkları araştırmanın sonuçları ile uyusmaktadır. Diğer yandan, Özden, Sezer, Yıldız ve Taş (2014) Webb'in bilgi derinliği seviyelerine göre 2013-2014 eğitim-öğretim yılı TEOG sınavı 1. dönem Fen ve Teknoloji sorularını incelemişler analiz etme, akıl yürütme ve grafik yorumlama gibi üst biliş becerileri ölçen sorulara diğer soru türlerine göre daha az yer verildiğini belirlemişlerdir. "Sorular, sınavların yapılacağı tarihe kadar işlenen öğretim programlarının belirlenen kazanımları esas alınarak öğrencinin eleştirel düşünme, analiz yapma, problem çözme, sonuç çıkarma, yorumlama ve benzeri becerilerini ölçecek nitelikte hazırlanır" (MEB, 2014b, s.2). Birinci (2014) bu açıklamanın TEOG sınavında sorulacak soruların niteliği hakkında bilgi verdiğini ve daha üst bilişsel seviyelerde sorular sorulacağı anlamına geldiğini ifade etmektedir. Araştırmacı tarafından vurgulanan üst bilişsel seviyedeki sorular ifadesinin Fen Bilimleri öğretmenleri arasında soruların ayırt edici olmadığı şeklinde karşılık bulduğu söylenebilir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin bir kısmı da sınavdan sonra motivasyon eksikliği yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin tamamına yakını TEOG sınavının ikinci sınav olarak yapılmasının öğrencilerin motivasyonunu azalttığını belirtmişlerdir. Benzer sonuçlara Görmez ve Coşkun (2015) da ulaşmışlar öğretmen ve idarecilerin TEOG sınavının dönem ortasında yapılmasının öğrencilerde rehavete yol açtığını tespit etmişlerdir. Dolayısıyla MEB tarafından ifade edilen "ülke çapında müfredatın eş zamanlı uygulanmasını sağlamak" (MEB, 2014b, s.4) düşüncesi sınavlardan sonra sekteye uğrayabilir.

Fen Bilimleri öğretmenlerinin tamamına yakını TEOG sınavının üzerlerine düşen sorumluluğu artırdığını ifade etmişlerdir. Bu durumun sebebinin TEOG sınavında sorulan soruların MEB tarafından belirlenen kazanımlara kadar sorulması ve buna bağlı olarak konuların yetiştirilmesi gerekliliği olduğu söylenebilir. Bununla birlikte "öğretmenlerin mesleki performansını artırma" (MEB, 2014b, s.5) noktasında ne derece etkili olduğu sorgulanmalıdır. Çünkü mesleki performans öğretmenler tarafından sınava kadar müfredatın yetiştirilmesi olarak algılanabilir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir bölümü TEOG sınavının ders işleyiş şekillerini etkilediğini ve test çözümüne ağırlık verdiklerini dile getirmişlerdir. Bu durum gerek Fen Bilimleri öğretim programının vizyonuna ve amaçlarına ulaşmada gerekse öğretim programında temel alınan araştırma-sorgulamaya dayalı öğretim anlayışının (MEB, 2013b) hayata geçirilmesinde önemli engellerden biri olabilir. Bu noktada A3 öğretmenin ifadesi oldukça dikkat çekicidir:

"Bir olumsuz tarafı da şu bence milli eğitimin uzak ve yakın hedeflerinden uzaklaşıyoruz. Amacımız sınavlara öğrenci yetiştirmek oluyor. Anlatabiliyor muyum? Tamamıyla amacımız bu oluyor. Amaç bütün toplantılarda TEOG'da başarı başarısızlık müfredat yetiştirdi mi yetiştirdi mi? Bunun dışında öğrencinin psikolojik gelişimi ya da işte fen bilgisindeki uzak yakın hedefler bunlar tamamıyla göz ardı ediliyor. Kaç tane net bıraktı. Çocuğun başarısı bıraktığı netler üzerinden değerlendiriliyor. Fen bilgisi ile hayatın ilişkilendirilmesi konusunda çok yetersiz kalıyoruz."

Fen Bilimleri öğretmenlerinin yarısı orta öğretime geçişte okul başarı puanının TEOG ile birlikte kullanılmasının okulun önemini artırması açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin önemli bir kısmı tarafından ifade edilen öğrencilerin derse olan ilgilerinin artması da bu açıdan ele alınabilir. Buna karşın öğretmenlerin önemli bir bölümü bu durumun objektiflik sorununa neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu da not verirken öğretmenleri tereddütte bırakmaktadır. Fen Bilimleri öğretmenlerinin neredeyse tamamına yakının performans ve proje notlarının TEOG sınavından alınan puana paralel olarak verildiğini dile getirmeleri bu sonucu desteklemektedir. Ayrıca Fen Bilimleri öğretmenlerinin yarıya yakını da sınav sorularını hazırlarken TEOG sınavı

sorularına benzer sorular hazırladıklarını söylemişlerdir. Bu sonuçlar Fen Bilimleri öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme anlayışlarında TEOG sınavından alınan puanın önemli derecede etkili olduğunu göstermektedir. Fen Bilimleri öğretmenlerinin bazıları tarafından ifade edilen idare ve veli baskısı da bu bağlamda ele alınabilir. İdarecilerin kendi kurumları açısından öğrencilerinin başarılı olmalarını istemeleri, velilerin ise öğretmenler tarafından verilen notların öğrencilerin orta öğretime yerleşmelerinde etkili olduğunu bilmeleri buna bağlı olarak da öğretmenlerle görüşme isteğinde bulunmaları öğretmenler üzerinde baskıya sebep olmaktadır.

Öneriler

Bu araştırma TEOG sınavı ile ilgili Fen Bilimleri öğretmenleriyle yapılan ilk araştırmadır. Diğer branş öğretmenlerinin de dahil edildiği daha kapsamlı araştırmalar yapılabilir. Böylece genel bir kanıya varılabilir ve sınavın eksik görülen yönleri üzerinde düzeltmeler yapılabilir.

Sınav sisteminin diğer önemli unsurları öğrenciler, veliler ve okul idarecileridir. Dolayısıyla onların sınav hakkındaki düşüncelerini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

TEOG sınavında açık uçlu soruların sorulması öğretmenlerin derslerde aşırı şekilde test çözmelerine yönelmelerini engelleyebilir.

Ayvacı, vd., (2014) tarafından da ifade edildiği gibi TEOG sınavının kapsam geçerliliğini artırmak için soruların, kazanımlar göz önünde bulundurularak dengeli bir şekilde dağıtılması ve kazanımların önemli bir kısmına yönelik daha fazla sayıda soru sorulması sınavın geçerliliğini artıracaktır.

Sınav güvenliğinin artırılmasına yönelik tedbirler alınabilir.

TEOG sınavının 3. yazılı sınavı yerine yapılması gerek öğrenci ve öğretmenlerin motivasyonlarını artırmada gerekse ölçme ve değerlendirmenin geçerliliğini artırmada yararlı olabilir.

TEOG sınavının 3. yazılı sınav yerine yapılmasının öğretmenler üzerindeki veli baskısını azaltacağı ve öğretmenleri performans ve proje notlarını verirken daha objektif davranmaya yönelteceği düşünülmektedir.

TEOG sınavı ile birlikte okul başarı puanının kullanılması, Fen Bilimleri öğretmenleri tarafından hem önemli hem de objektiflik sorunu yaşanması açısından sıkıntılı bir durum olarak görülmektedir. Dolayısıyla ortaöğretime geçişte TEOG sınavı ile birlikte okul başarısının kullanılması bununla birlikte objektifliğin sağlanmasıyla ilgili tedbirler alınması gerektiği önerilmektedir.

Kaynakça

- Anıl, D. ve Güzeller, C.O. (2011). Seviye belirleme sınavı Fen ve Teknoloji alt testi ile diğer alt testler arasındaki ilişkinin yol analizi ile incelenmesi. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-10.
- Argon, T. ve Soysal, A. (2012). Seviye belirleme sınavına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 446-474.
- Ayvacı, H.Ş., Bülbül, S. ve Çepni, S. (2014, Eylül). *Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı sorularına bir bakış: Fen ve Teknoloji dersi*. Sözlü bildiri, XI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Adana.
- Birinci, D.K. (2014). Merkezi sistem ortak sınavlarında ilk deneyim: Matematik dersi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 8-16.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S.B. Demir Çev. Edt.). Ankara: Siyasal Kitabevi. (Orijinal çalışma basım tarihi 2013)
- Çeçen, M.A. (2011). Türkçe öğretmenlerinin seviye belirleme sınavı ve Türkçe sorularına ilişkin görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 201-211.

- Çelikel, F. ve Güneş, K. (2014, Eylül). *İlköğretim Matematik öğretmenlerinin TEOG sınavına ilişkin görüşleri*. Sözlü bildiri, XI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Adana.
- Çelik, Z. ve Gür, B.S. (2010). *Ortaöğretime geçişin yeniden düzenlenmesi*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı. <http://www.setav.org/tr/ortaogretime-gecisin-yeniden-duzenlen-mesi/yorum/690> adresinden 15.08.2014 tarihinde alınmıştır.
- Çepni, S. ve Çil, E. (2010). *Yeni Fen ve Teknoloji programları (4-8): Planlama, uygulama ve SBS ile ilişkilendirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çepni, S., Özsevgeç, T. ve Gökdere, M. (2003). Bilişsel gelişim ve formal operasyon dönem özelliklerine göre ÖSS fizik ve lise fizik sorularının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 157, 30-39.
- Doğan, N. ve Sevindik, H. (2011). İlköğretim 6. sınıflar için uygulanan Seviye Belirleme Sınavı'nın uygunluk geçerliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 309-319.
- EARGED (2010). *Seviye Belirleme Sınavlarının değerlendirilmesi*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Görmez, M. ve Coşkun, İ. (2015). 1. yılında temel eğitimden ortaöğretime geçiş reformunun değerlendirilmesi. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Gündoğdu, K., Kızıldaş, E. ve Çimen, N. (2010). Seviye belirleme sınavına (SBS) ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri (Erzurum il örneği). *İlköğretim Online*, 9(1), 316-330.
- İpek, C. (2011). Velilerin okul tutumu ve eğitime katılım düzeyleri ile aileye bağlı bazı faktörlerin ilköğretim öğrencilerinin seviye belirleme sınavları (SBS) üzerindeki etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 69-79.
- Kahraman, İ. (2014). Merkezi ortak sınav uygulamasının etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 53-74.
- Karadeniz, O., Er, H. ve Tangülü, V. (2014). 8. sınıf öğrencilerinin SBS'ye yönelik metaforik algıları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 64-81.
- Kaşıkçı, Y., Değirmenci, S. ve Bolat, A. (2014, Eylül). 2013 TEOG sınavı Fen ve Teknoloji testi sorularının öğretim programındaki kazanımları karşılama düzeyleri. Sözlü bildiri, XI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Adana.
- Kaşıkçı, Y., Bolat, A., Değirmenci, S. ve Karamustafaoğlu, S. (2015). İkinci dönem TEOG sınavı Fen ve Teknoloji sorularının bazı kriterlere göre değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 225-232.
- Koç, E., Yıldırım, H. ve Bal, Ş. (2008). İlköğretim ikinci kademe fen bilgisi müfredatı ile liselere giriş sınavları fen bilgisi sorularının öğrencilerin kişisel bilgileri de dikkate alınarak karşılaştırılması. *Ahi Eran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(3), 35-48.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretimde planlama ve değerlendirme* (12. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB (2007). 64 soruda ortaöğretime geçiş sistemi. <http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2007/64sorudaoges/oges64soru.pdf> adresinden 15.08.2014 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2013a). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sistemi ile ilgili sıkça sorulan sorular. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2013/bigb/tegitimdenoogretimegecis/MEB_SS_S_20_09_2013.pdf adresinden 21.05.2015 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2013b). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Fen Bilimleri Dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

- MEB (2014a). 2013-2014 eğitim-öğretim yılı ortaöğretime geçiş ortak sınavları e-kılavuzu. <http://oges.meb.gov.tr/docs2104/sunum.pdf> adresinden 15.08.2014 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2014b). Millî Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumlarına geçiş yönergesi. http://oges.meb.gov.tr/docs2104/oges_yonerge.pdf adresinden 15.08.2014 tarihinde alınmıştır.
- Meriam, S.B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded form case study research in education.* [San Francisco: Jossey-Bass Publishers.](#)
- Metin, M. (2013). Öğrencilerin seviye belirleme sınavındaki başarısına etki eden unsurların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Dergisi*, 14(1), 67-83.
- Ocak, G., Akgül, A. ve Yıldız, S. Ş. (2010). İlköğretim öğrencilerinin ortaöğretime geçiş sistemi (OGES) ile ilgili düşünceleri (Afyonkarahisar örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37-55.
- Özden, M., Sezer, B., Yıldız, S. ve Taş, M. (2014, Eylül). *Merkezi sistem ortak sınav fen bilimleri sorularının Webb'in bilgi derinliği seviyelerine göre incelenmesi.* Sözlü bildiri, XI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Adana.
- Özkan, M. ve Özdemir, B. E. (2014). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ortaöğretime geçişte uygulanan merkezi ortak sınavlara ilişkin görüşleri. *Tarih Okulu Dergisi*, 20, 441-453.
- Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime giriş sınavları (OKS-SBS) ve PISA sonuçları ışığında eğitimde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 107-129.
- Semerçi, Ç. (2007). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. E. Karip (Edt.), *Ölçme ve değerlendirme* içinde (ss.1-15). Ankara: PegemA Yayınları.
- Uzoğlu, M., Cengiz, E. ve Daşdemir, İ. (2013). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin seviye belirleme sınavı (SBS)'nda yapılan değişiklikler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 77-86.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zayımoğlu-Öztürk, F. ve Aksoy, H. (2014). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş modelinin 8. Sınıf öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Ordu İli Örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 439-454.

Examination for Transition from Primary Education to Secondary Education (TEOG): What Do Science Teachers Think About It?

Muhammed Ertaç Atilaⁱⁱⁱ, Ömer Faruk Özeken^{iv}

As from the academic year 2013-2014, TEOG system and accordingly the means of conducting centralized exams were modified. We are facing the challenge of investigating whether the modifications made in testing systems have achieved the intended aim or not (Doğan and Sevindik, 2011). Therefore, given the fact that teachers are one of the most important components of the education system, it is necessary to explore their ideas on the effects of this exam on the learning-teaching process. In this context, it is worth noting that there are only a few studies on identifying teachers' thoughts on TEOG exam in the literature (Çelikel and Güneş, 2014; Kahraman, 2014). The aim of this study was to assess the Examination for Transition from Primary Education to Secondary Education (TEOG) and its reflections on the learning-teaching process from the perspective of science teachers. Based on this aim, answers were sought to the following research questions:

1. What do science teachers think about TEOG exam?
2. What do science teachers think about the use of success grade at school along with TEOG exam?
3. What do science teachers think about the effects of TEOG exam on preparing written exam questions, grading student performance and projects?
4. What do science teachers think about the effects of TEOG exam on how they teach?

Case study method was utilized to better establish science teachers' thoughts on the effects of TEOG exam on learning-teaching process and analyze the problems in detail. Case study was defined by Meriam (1988) as analyzing a sample, phenomenon or social unit in an intensive and holistic manner.

The study was conducted with a total of 15 science teachers, including 7 females and 8 males, from 5 different secondary schools in Erzurum city center who teach Science and Technology course to 8th graders. Semi-structured interview form was used as the means of data collection.

Qualitative data analysis process is a general process encompassing preparation and organization of data, coding of organized data, reduction of codes to themes by bringing them together and presentation of the results in the form of figures, tables or a discussion (Creswell, 2013). General qualitative data analysis process was followed to analyze the data. First, the first and second authors independently coded three interview transcripts in accordance with the aim of the study. Second, two authors came together and studied interview sections they had coded and code names they designated for these sections. During the examination process, the researchers exchanged their ideas about the codes about which they reached a consensus or experienced dissent. Third, both researchers independently coded four more interview data and came back together again to finalize the codes by comparing their codes. Then, they completed coding and theme forming process by reviewing data from other interviews and consulting experts.

Kahraman (2014) suggests that it is not possible to have an exam-free system under the current conditions in Turkey, and there will also be anxiety and stress in a place where an exam is present. In a study by Zayımoğlu-Öztürk and Aksoy (2014) conducted to investigate student opinion on TEOG system, students were found to see the presence of exams as a cause of stress. In this study, it was identified that almost all of the science teachers think that TEOG exam reduced students' stress as

ⁱⁱⁱ Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi ABD, meatila@erzincan.edu.tr

^{iv} Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, ofozezenagri@edu.tr

compared to SBS (placement test). Considering the studies which revealed that SBS caused stress, concern and anxiety in students (Argon and Soysal, 2012; Gündoğdu Kızıldaş and Çimen, 2010; Karadeniz, Er and Tangülü, 2014), science teachers can be said to have a positive opinion that TEOG exam reduced students' stress.

A majority of science teachers expressed their positive opinions that the questions in TEOG exam are more in line with the curriculum. This finding is supported by the conclusion of Ayvaci, Bülbül and Çepni (2014)'s study that the textbooks contain in-class activities about almost all of the questions in 1st and 2nd semester Science and Technology exams of TEOG exam in the academic year 2013-2014. These results demonstrate that the problem experienced about the questions from extracurricular subjects in OKS (selection and placement exam for secondary education institutions) and earlier centralized examinations was mitigated by SBS, and significant improvements were made in eliminating this problem by TEOG examination. However, approximately half of the teachers stated that the questions were not uniformly distributed according to learning outcomes. This finding is consistent with the results of previous studies by Ayvaci et al., (2014), Kaşıkçı, Değirmenci and Bolat (2014) and Kaşıkçı, Bolat, Değirmenci and Karamustafaoğlu (2015).

Another positive thought expressed by the majority of science teachers was that TEOG exam is performed in the form of a 40-minute sessions for each course twice a year. Making this exam twice a year provides parents and teachers with the opportunity to evaluate the score achieved in the first quiz, while making this exam in the form of a 40-minute quiz is seen as a useful practice in terms of allocating equal periods of time to each course and allowing students to have a break. On the other hand, some teachers expressed several negative thoughts about the conduct of exam, including that students may cheat since they take the exam in the same class with their friends and success by chance is increased by the fact that wrong answers won't cause deletion of correct answers. In Kahraman (2014)'s study on teachers' thoughts about the effects of the conduct of TEOG exam, similar results were obtained on failure to ensure test security.

Another important result of this study was that a significant proportion of science teachers think that the questions do not adequately distinguish students in terms of academic performance. This is in good agreement with the results of Çelikel and Güneş (2014)'s study conducted with math teachers. However, Özden, Sezer, Yıldız and Taş (2014) studied 1st semester Science and Technology questions of TEOG exam in the academic year 2013-2014 according to Webb's depth of knowledge levels and identified that the number of questions measuring high cognitive skills including analysis, reasoning and graph interpretation is less than the number of other types of questions. "The questions are prepared in such a way as to measure a student's critical thinking, analysis, problem-solving, inference, interpretation skills and similar skills based on the acquisitions specified in the curricula taught until the date of the exams" (Ministry of National Education [MEB]), 2014a, p.2). Birinci (2014) represents that this description provides information about the quality of questions in TEOG exam and implies that TEOG exam will contain questions at higher cognitive level. The expression of "questions at high cognitive level" emphasized by this researcher can be said to correspond to the fact that science teachers think that the questions do not distinguish students.

Almost all of the science teachers stated that TEOG exam increased their responsibilities. This can be said to be caused by the fact that the questions in TEOG exam are related to acquisitions specified by MEB and accordingly the relevant subjects must be taught in due time. Some of the teachers stated that they experience lack of motivation after the exam. Almost all of the teachers reported that making TEOG exam as the second exam reduces students' motivation. Therefore, the idea of "ensuring that the curriculum is applied concurrently throughout Turkey", as represented by MEB (MEB, 2014b, p.4) may come to a full stop after the exams. A significant proportion of science teachers stated that TEOG exam affect how they teach and they focus on solving test questions. This can be one of the obstacles in achieving the vision and objectives of science curriculum as well as in implementation of research- and inquiry-based education on which the curriculum is based on (MEB, 2013).

Half of the science teachers stated that the use of success grade at school along with TEOG in the transition to secondary education is important in terms of increasing the importance of the school. However, a majority of the teachers noted that this causes the problem of objectivity. This causes teachers to hesitate while grading. This is confirmed by the fact that almost all the teachers stated that they grade a student's performance and project in line with the student's score from TEOG exam. Moreover, almost half of the teachers noted that the questions prepared by them for their exams are similar to TEOG exam questions. According to these results, the science teachers' understanding of assessment and evaluation is greatly influenced by the score from TEOG exam. Pressure from the administration and parents verbalized by some of the teachers can be addressed in this context. Such pressure can be said to be caused by the administrator's desire to have successful students in terms of their institutions and the parent's desire to meet the teachers, knowing that the students' general score is affected by the grades assigned by the teachers.

Key Words: Examination for Transition from Primary Education to Secondary Education, Science Teachers, Teachers' Views.